

http://www.dmu.dk/Om_DMU/Afdelinger_organisation/Vildtbiologi_Biodiversitet/VIBINYT/Skarv_Dec2010.pdf

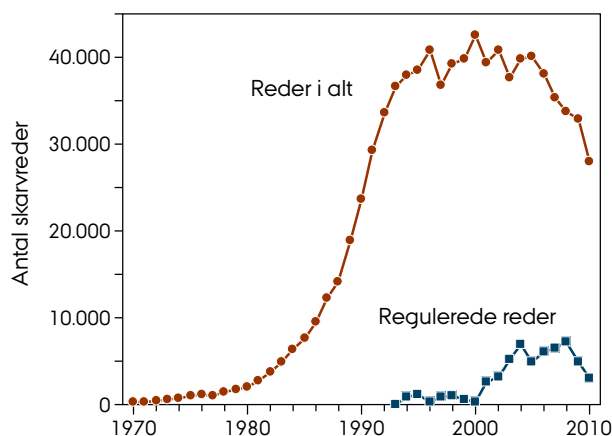
Skarv i grødis.
Foto: Steffen Ortmann

December 2010

Danmarks ynglebestand af skarver i 2010

Thomas Bregnballe og Jörn Eskildsen

I 2010 var der 28.015 skarvreder i Danmark. Det er det laveste antal i 20 år. Ud fra vores optællinger af reder i skarvkolonierne beskriver vi her, hvor mange skarver der yngede i Danmark i 2010, og hvor de yngede. Vi giver en opgørelse over de forvaltende tiltag, som Skov- og Naturstyrelsen gennemførte i udvalgte kolonier i 2010. Sidst vises det i en tabel, hvordan antallet af reder har udviklet sig i de enkelte kolonier i de sidste fire år.

Figur 1. Udviklingen i antallet af reder af skarv i Danmark 1970-2010. Antallet af reder, hvor skarver blev forhindret i at få unger, er vist nederst – dette antal indgår i det samlede antal reder.

Status for bestanden 2010

I 2009 blev ynglebestanden opgjort til 32.851 reder, så fra 2009 til 2010 faldt antallet af reder med 4.851, og det svarer til en tilbagegang på 15 % fra 2009 til 2010. I årene 1993-2006 var redeantallet forholdsvis stabilt, svingende mellem 36.500 og 42.500 reder, og i forhold til gennemsnittet for denne periode var der 28 % færre ynglende skarver i 2010. Udviklingen i antallet af skarvreder i Danmark fra 1970 og frem er vist i Figur 1.

Skarverne havde koloni eller forsøgte at danne koloni på i alt 65 lokaliteter i 2010. Det er det hidtil højeste antal lokaliteter med ynglende skarver i Danmark. Det næsthøjeste antal lokaliteter med ynglende skarver blev registreret i 2006 og var 62.

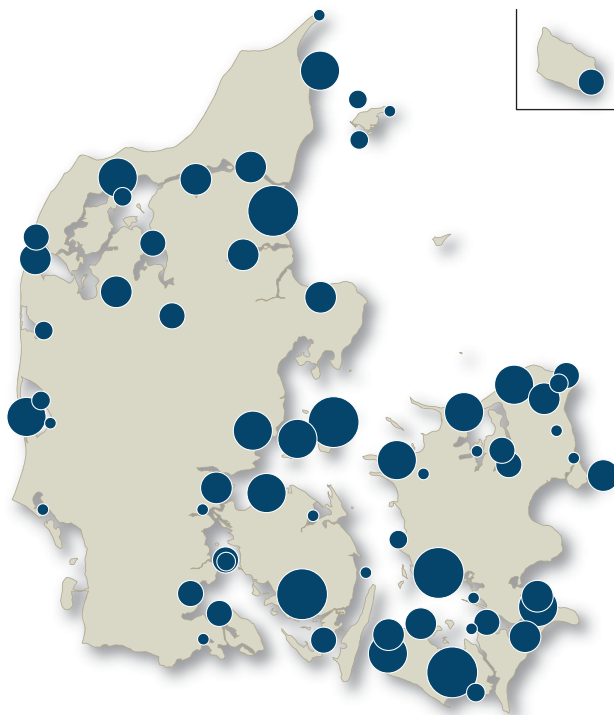
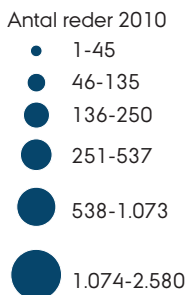
Figur 2 viser, hvor der var skarvkolonier i Danmark i 2010. Kolonien i Stavns Fjord på Samsø var den største med 2.580 reder, og den næststørste var kolonien ved Brændegård Sø på Sydfyn, der husede 2.208 reder. I alt syv kolonier havde flere end 1.000 reder, og disse kolonier husede 41 % af det samlede antal ynglende skarver i Danmark. Herudover yngede 51 % i 27 kolonier med 200-1.000 reder, og 8 % i 31 kolonier med færre end 200 reder. Sammenlignet med de forudgående 30 år er de ynglende skarver nu blevet endnu mere jævnt fordelt ud over landet. Førhen yngede de fleste af skarverne i nogle få store kolonier, hvoraf nogle husede op til 5.000-7.000 reder.

Fra 2009 til 2010 er de største tilbagegange observeret i kolonier beliggende i Ringkøbing Fjord, Limfjorden, Kattegat, Øresund, det sydøstlige Danmark samt i flere af kolonierne beliggende ved ferskvandssøer i Jylland og i Nordsjælland.

Danmarks
Miljøundersøgelser
Aarhus Universitet
Afdeling for
Vildtbiologi og
Biodiversitet
Grenåvej 14, Kalø
8410 Rønne
Tlf.: 8920 1700
Fax: 8920 1514
www.dmu.dk

Thomas Bregnballe
tb@dmu.dk

Jörn Eskildsen
NaturInform, konsulent

Figur 2. Størrelse og placering af de danske skarvkolonier i 2010.

I nogle områder i landene omkring Danmark er der også konstateret en tilbagegang i yngleantallet i 2010, mens der i andre områder ikke har været nogen nedgang. I Slesvig-Holsten kunne der ikke spores nogen tilbagegang i det samlede antal ynglende skarver. Der var heller ingen tilbagegang i kolonierne inde i landet i Mecklenburg-Pommern, men i de store kolonier langs kysten af Mecklenburg-Pommern observeredes en tilbagegang på 24 %. På Gotland og i Finland var tilbagegangen betydelig trods uafbrudt vækst her over de sidste 20 år. I Finland faldt antallet fra 30.000 reder i 2009 til blot 14.000 reder i 2010.

Årsager til den markante tilbagegang

I 2010 var tilbagegangen i det samlede antal ynglende skarver i Danmark på 15 % og

dermed væsentligt højere end i de forudgående tre år, hvor den årlige tilbagegang var på 2-7 %. Den markant højere tilbagegang i 2010 (Fig. 1) afspejler med stor sandsynlighed, at ekstra mange skarver omkom i vinteren 2009/10 samt at flere skarver end normalt ikke formåede at komme i tilstrækkelig god kondition inden ynglesæsonen og derfor undlod at etablere par, bygge rede og lægge æg.

I vinteren 2009/10 var det koldt ikke alene i Danmark, hvor nogle af de danske skarver overvintrer, men også i flere af de lande i Europa, hvor hovedparten af de danske skarver tilbringer vinteren. Desuden var vinteren langvarig med det resultat, at vandtemperaturen forblev lav til ind i marts. Skarver påvirkes ofte negativt af kolde vintre og lave vandtemperaturer. Det skyldes dels, at de forbrænder betydeligt mere energi, når de skal søge føde i koldt vand og efterfølgende

må tørre fjerdragten, og dels, at fiskene søger ud på større dybde og bliver mindre aktive, hvilket vanskeliggør skarvernes fødesøgning.

Det skønnes, at knap 10.000 danske skarver og 20.000-25.000 udenlandske skarver normalt forsøger at overvintrer i danske farvande. Vinteren 2009/10 var ikke en decideret isvinter, idet der langs de åbne kyster kun i begrænset omfang var isdække. Skarverne havde derfor mulighed for at søge føde på havet, og mange skarver forblev da også i Danmark gennem vinteren, selvom både søer og fjorde frøs til. Fødeforholdene i de isfrie kystområder kan ikke have været ideelle, for skarver blev i langt større antal end normalt set fiske i åer og bække. Desuden blev skarver set i havne og byparker, hvor de uden større held i selskab med ænder og måger forsøgte at spise brød. Mange skarver havde vanskeligt ved at klare sig igennem vinteren 2009/10. Det bekræftes af, at der især sidst på vinteren kom mange meldinger om skarver, der var blevet fundet afkræftede eller døde.

Udbuddet af småfisk i det tidlige forår har givetvis også været lavere end normalt i en række kystområder og måske også i nogle af ferskvandssøerne. I flere af de danske søer, som ikke får tilført iltrigt vand fra åer og bække, omkom mange fisk pga. den iltmangel, der opstod efter det langvarige isdække. Det er dog uvist om denne ekstra dødelighed blandt fiskene kom til at påvirke skarvernes muligheder for at finde tilstrækkeligt med føde. Det er dog påfaldende, at der blev konstateret store tilbagegange i de fleste af kolonierne beliggende ved ferskvandssøer. De fleste skarver, som yngler ved danske søer, ernærer sig dog i større eller mindre omfang ved også at tage fisk i fjorde og kystområder.

Foto: Kjeld T. Pedersen.

Tabel 1. Antal reder optalt i 2007-2010 fordelt på kolonier og totalt for Danmark.

Foto: Kjeld T. Pedersen.

Forvaltende tiltag i kolonier i 2010

Hvert år gennemfører Skov- og Naturstyrelsen indgreb i danske skarvkolonier. Det gøres for at undgå, at skarverne får succes med at etablere nye kolonier og for at begrænse størrelsen af nogle af de eksisterende kolonier. I kolonier, hvor skarverne har rede på jorden, består indgrebet oftest i at sprøjte madolie på æggene, så de ikke klækker. I den forvaltningsplan for skarver i Danmark, som trådte i kraft i 2002, indgik der, at man i højere grad end hidtil ville forsøge at reducere antallet af skarver i de områder, hvor der var særlige bekymringer for at skarverne påvirkede fiskebestandene og fiskeriet. Primært med dette formål forøgede Skov- og Naturstyrelsen derfor i 2002 det antal reder, som årligt blev olieret.

I 2010 blev der olieret skarvæg i 2.504 reder i otte kolonier, og 564 reder med æg blev ødelagt i fire kolonier. Det svarer til 2.514 færre reder end gennemsnittet for årene 2002-2009. I 2010 blev oliering især anvendt i de jordrugende kolonier langs Vestkysten, på Hirschholmene ud for Frederikshavn og på Saltholm i Øresund. Antallet af olierede og ødelagte reder i 2010 svarede til 12 % af alle rederne i Danmark.

Ved Gråsten Slotssø bestod indgrebet i bortskræmning ved brug af skræmmeskud og nedlæggelse af tre fugle kombineret med et fugleskræmsel i gult regntøj, der dagligt blev flyttet rundt under træerne. Bortskræmningen, der blev påbegyndt allerede i midten af marts, var tilstrækkelig til at forhindre skarverne i at få succes med at bygge reder i træerne ved søen. Allerede sidst i marts gav skarverne op, og der blev først igen set skarver i søen sidst i juli.

I modsætning til tidligere år var der ingen kendte tilfælde af illegal ødelæggelse af reder i 2010.

Udviklingen i kolonierne

Udviklingen i de danske skarvkolonier er vist i Tabel 1 for de seneste fire år. Mere information om udviklingen i den danske ynglebestand af skarver kan findes på DMU's hjemmeside:

<http://www.dmu.dk/dyrplanter/dyr/skarvudviklingbestande/>

Region	Lokalitet	2007	2008	2009	2010
Vestjyske fjorde og Vadehavet					
	Klægbanken	322	1.392	658	135
	Havrvig Polder	1.579	1.218	1.176	1.073
	Høje Sande	72	21	0	2
	Skjernå, enge	1	0	0	0
	Langli	30	28	3	1
	Felsted Kog	143	149	22	93
Limfjorden					
	Rønland Sandø	917	580	464	353
	Melsig	790	1.160	1.121	942
	Troldholmene	30	0	0	0
	Ejerslev Røn	0	175	15	70
	Flyndersø	210	281	370	370
	Rotholmene	514	486	345	168
	Stenklipper/Agerø	0	10	0	0
	Hald Sø	206	174	252	188
	Agger Tange	156	482	402	147
	Vårholm	494	476	650	470
	Aggersborg	0	31	27	0
Nordlige Kattegat					
	Toftesø	2.669	1.985	1.755	1.515
	Sdr. Rønner	0	0	0	55
	Knogen, Læsø	73	147	0	40
	Hirsholmene	1.616	1.694	1.178	1.063
	Kielstrup Sø	468	324	312	338
	Nrd. Rønner	83	0	0	80
	Rørdal Lergrave	170	329	347	330
	Skagen Nordstrand	0	0	0	6
Sydvestlige Kattegat					
	Vorsø	1.284	994	1.022	787
	Svanegrunden	1.391	935	1.037	893
	Mågeøerne	1.453	1.194	1.244	999
	Stavns Fjord	2.729	3.079	3.237	2.580
	Hindsholm	229	358	0	0
	Viggelsø	19	0	31	35
	Rands Fjord	220	240	384	350
	Bosserne	270	0	0	0
	Fuglsø Mose	9	302	700	418
	Tange Sø	0	0	4	0
Lillebælt og Sydøstlige Øhav					
	Brændegård Sø	2.533	2.376	2.370	2.208
	Båge	0	0	75	0
	Bastholm incl. Årø Kalv	9	87	16	159
	Hopsø	212	214	238	212
	Kidholmene	51	45	20	15
	Vresen	40	2	16	45
	L. Græsholm	0	0	23	241
	Olde Nor	225	234	263	250
	Gråsten Slotssø	9	17	50	1
	Årø Kalv	0	0	0	75
Nordlige Sjælland					
	Bognæs	360	339	311	229
	Saltbækvig	1.010	936	983	823
	Hovvig	1.122	974	1.083	853
	Øer ved Orø	55	104	27	7
	Esrum Sø	571	497	458	363
	Skarresø	0	0	0	45
	Solbjerg Engsø	6	0	1	0
	Gurre Sø	146	118	180	119
	Saltholm	1.094	1.575	1.150	537
	Holløse Bredning	1.156	953	1.095	949
	Sortedamssøen	4	6	34	36
	Selsø	176	155	319	222
	Hellebæk Skov	0	30	96	176
	Vaserne	0	10	30	2
	Højbjerg Skov	0	0	18	105
	Damhussøen	0	0	0	1
Smålandsfarvandet og Bornholm					
	Ormø	1.893	1.427	1.740	1.700
	Ålholm	0	0	46	67
	Dyrefod	292	229	278	189
	Ægholm	418	478	379	400
	Søholt	1.909	1.388	1.420	1.469
	Nakskov Fjord	781	721	723	702
	Tyreholm	1.630	1.282	1.320	984
	Suderø	137	10	0	2
	Råge Sande	553	425	429	421
	Malurholm	280	388	496	362
	Avnø Røn	179	122	81	10
	Vensholm	95	239	295	388
	Hundsemyre, Bornholm	168	75	55	147
Danmark – total		35.261	33.700	32.851	28.015